

UKKI

Pienoisromaani

Mikko Haaksluoto

© 2023 Mikko Haaksluoto

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Nordstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-2402-6

Mikko Haaksluoto

UKKI

Pienoisromaani

1948

Vaikka he olivat vain tuiki tavallinen työläisperhe sodanjälkeisessä Suomessa, vanhemmilla tuntui olevan vahva näkemys, että seuraavalla sukupolvella voisi mennä elämä vähän helpommin. Niinpä esikoispoika Tuomas oli patistettu kaupunkiin oppikouluun, vaikka siihen ei kai oikein varoja olisi ollut. Neljä vuotta Tuomas oli käynyt kansakoulua, ja sen jälkeen hän oli suorittanut hyväksytysti keskikoulun pääsykokeet. Samalle tielle aiottiin ohjata myös kolmisen vuotta nuorempi Eero, samoin kuin Ritva ja Arvokin sitten aikanaan.

Olihan siitä Tuomaan keskikouluun siirtymisestä yhdessä jotain keskusteltu, mutta käytännössä pojan omaa mielipidettä ei paljoakaan kuunneltu. Vanhempien sana oli laki.

— Kyllä siun on syytä sinne oppikouluun männä. Vai haluatko sie tosijaan tienata leipees näissä samoissa töissä kun mie? Ja olla jo neljäkymppisenä ukkona selekäväivanen ja harva se talavi keuhkokuumeessa? Jos piätä kerta on ravattihommiin tai siisteihin siistöihin, niin tarvihtooko hänestä enempee ies neuvotella? Kaarlo-isä oli virkkanut halkolaatikon päällä istuen ja pillisavuketta poltellen.

Isän sanoissa oli sellainen painotus, ettei pienikokoiselle Tuomaalle tullut mieleenkään sanoa jotain vastaan. Ei hän osannut kuin mumista jotain myöntelevää.

Valma-äiti oli yleensä hyvin tarkka kaikessa rahan käyttämiseen liittyvässä. Vaatteet kierrätettiin moneen kertaan vanhemmalta lapselta nuoremmalle, ja kun paidat ja housut alkoivat olla ihan risoja, useaan

otteeseen paikatus ja parsitut vaatekappaleet revittiin matonkuteiksi tai niistä tehtiin lattialuuttuja. Ruuan piti olla jo melkein karvahomeessa ennen kuin se tunkiolle heitettiin. Jos lapset erehtyivät napolisemaan lautaselle laitetusta Jumalan annista, heidät laitettiin ruotuun alta aikayksikön.

Ruokaa piti kunnioittaa, koska oli nähty pulavuodet ja sota-aika elintarvikesäännöstelyineen. Monia tuotteita myytiin vain kortilla vielä rauhan tultuakin. Kerran kolmevuotias Eero oli pissinyt rappusilla jäähtyvään marjapuurokattilaan. ”Mie pittin puuroon!” oli pikkupoika hihkunut niin kuin olisi tehnyt suurenkin uroteon. Äiti oli vain kaapinut keltaiset liemet päältä pois ja marjapuuro oli syöty mukisematta. Ikänsä takia Eero oli saanut silloin äidiltä vain lievän nuhtelun.

Huvituksia äiti ei tuntenut; kolikoita kaupungissa silloin tällöin vierailevaan sirkukseen häneltä oli turhaa pyytää, sen enempiä kuin elokuvalippuihinkaan. Tämä äidin asenne ei tosin johtunut pelkästään vähävaraisuudesta. Äiti oli tullut uskoon jo ennen talvisodan syttymistä, ja taisteluiden tauottua hän oli alkanut käydä yhä ahkerammin helluntailaisten pitämässä kotikokouksissa. Silloisessa maailmanajassa oli aivan itsestäänselvää, ettei uskovainen nainen saanut meikata, pitää korvakoruja, pukeutua lyhyeen mekkoon tai housuihin, eikä käydä tansseissa edes avioliittoon vihityn miehensä kanssa.

Mitä vanhemmaksi äiti oli tullut, sitä jyrkemmin hän oli käynyt tekemään pesäeroa maailmaan. Elokuvat, pelikortit ja iskelmämusiikki olivat hänen kielletyllä listallaan, mutta Tuomaan ja Eeron viehtymyksen urheiluun ja kaunokirjallisuuteen hän ainakin suurin piirtein sulatti. Varmaan nämäkin harrastukset olivat äidin mielestä enemmän tai vähemmän turhuutta, mutta eivät nyt kuitenkaan suoranaisia syntejä.

Isä oli selkeästi vapaamielisempi, mutta äitihän heillä lasten arkikasvatuksesta enemmän päätti, koska isä oli välillä pitkiäkin aikoja poissa kotoa elantoa hankkimassa. Isä teki metsätöitä eri puolilla Itä-Suomea, koska metsurin töitä oli silloin hyvin tarjolla ja niissä ansaitsi paremmin kuin monissa sekatyömiehen pesteissä. Yhtenä porkkanaa kai myös oli, että metsätyömiehille annettiin silloin tällöin ylimääräistä ravintoa tehopakkausissa. Joskus tehopakauksessa saattoi olla jopa ihan oikeaa kahvia.

Sellaiset aikomukset isällä kuitenkin oli, että jossakin vaiheessa hän siirtyisi kaupunkiin rakennustyömaille. Vasara pysyi isällä kädessä, ja käden taitoja löytyi häneltä muutenkin. Kun rintamamiestontille oli rakennettu alkeellinen puolitoistakerroksinen omakotitalo, talkoapua oli toki ollut, mutta suurimmaksi osaksi isä oli itse nikkaroinut talon viraapelihommiin. Tuomas ja Eero olivat olleet isän apuna lautapoikina ja hanslankareina.

Tuomaan oppikouluun menemistä äiti ei ollut kuitenkaan ensisijaisesti miettinyt ylimääräisenä menoeränä. He asuivat Hukanhauhdalla Pielisensuun kunnassa, mistä ei ollut kohtuuttoman pitkää matkaa Joensuun kaupunkiin. Poikien koulunkäynti lyseossa onnistuisi ihan mukavasti kotoakin käsin. Oli vielä muuan seikka, joka viimeistään käänsi äidin näkemyksen samaan suuntaan kuin isällä:

— Kun siellä oppikoulussa on kuulemma niitä vappaaoppilaspaiikkoja köyhempien perreitten pennuille. Niin että siihen nähen mänköön vuan Tuomas sinne lyseoon. Jos siitä sitten ura urkenis vähän parempaan elämään...

Mikko Haaksluodon uusin kirja vie lukijan entiseen Pielisensuun kuntaan. Vuonna 1948 työmies Kalle Mäkelä kokee voimallisen uskoon tulemisen. Kalle liittyy vaimonsa Valman kanssa helluntaiseurakuntaan, ja aluksi kaikki näyttää olevan hyvällä mallilla Hukanhaudan rintamamiestalossa. Yhdessä vaiheessa puolisoitten välit kuitenkin kylmenevät merkillisellä tavalla. Mitä heidän välillään on oikein tapahtunut? Kuinka on mahdollista asua saman katon alla vuodesta toiseen, kun puheväleissäkään ei enää olla? Tätä pohtivat kirjassa niin lapset kuin lastenlapsetkin.

BoD

9

789528

024026